

การพัฒนาทักษะอาชีพสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

THE DEVELOPMENT OF CAREER SKILLS FOR CHILDREN WITH LEARNING DISABILITIES

ณัฐนันท์ สิกิวัฒน์* ประกอบ ใจมัน

Nutdanan Sikhiwat* Prakob Jaiman

มหาวิทยาลัยวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University.

E-mail: Nutdanan679@gmail.com

วันที่รับ 14 กรกฎาคม 2566 วันที่แก้ไข 2 พฤศจิกายน 2566 วันที่ตอบรับ 21 ธันวาคม 2566

บทคัดย่อ

การพัฒนาทักษะสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ในปัจจุบันภาครัฐโดยกระทรวงศึกษาธิการให้ความสำคัญกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในทุกกลุ่ม สามารถพัฒนาให้เรียนรู้เทียบเท่ากับเด็กปกติ มีเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อย่างจำนวนมากที่พบปัญหาการใช้ในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะทางด้านอาชีพเพื่อเติบโตไปสามารถสร้างอาชีพเลี้ยงตัวเอง ครอบครัว และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งผลการศึกษาพบว่า 1. สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการฝึกอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ นักเรียนมีปัญหากล่องสื่อสารกับผู้อื่น ขาดการเห็นคุณค่าในตนเองขาดความเชื่อมั่นในตนเอง การทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรับผิดชอบ มารยาทในที่ทำงาน ขาดความอดทน การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ การเข้าถึงข่าวสาร และข่าวประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาด้วยตนเองซึ่งเป็นอุปสรรค และข้อจำกัดในการประกอบอาชีพทำให้สถานประกอบการไม่เข้าใจและไม่มั่นใจในตัวนักเรียน ต้องใช้ ระยะเวลาในการฝึกและต้องพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง 2. การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการฝึกอาชีพของนักเรียนประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา 2) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 3) ร่วมในการดำเนินการ 4) การมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล ปรับปรุง และพัฒนา 5) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการฝึกอาชีพของนักเรียน 3. การทดลองใช้รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการฝึกอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรูพบว่า ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการฝึกอาชีพหลังการทดลองในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการฝึกอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรูหลังการทดลองในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนา, ทักษะอาชีพ, เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

Abstract

Skill development for children with learning disabilities At present, the government sector through the Ministry of Education gives importance to children with special needs in all groups. Can be developed to learn at the same level as normal children There are many children with learning disabilities who experience difficulties in everyday life. Especially developing career skills so that one can grow up and be able to create a career to support oneself, one's family, and live happily in society. The results of the study found that: 1. Participatory management conditions for the development of skills necessary for vocational training of students with learning disabilities. Students have problems communicating with others. Lack of self-esteem, lack of self-confidence Working with others responsibility Etiquette in the workplace, lack of patience, punctuality Honesty News access and various press releases lack analytical thinking and problem-solving skills on their own, which is an obstacle and limitations in occupations cause establishments to not understand and have no confidence in students, requiring a long period of training and continuous development of students. 2. Developing a participatory management model in skill development Necessary for students' vocational training consists of 1) Participation in finding problems. and the causes of problems 2) Participation in decision making 3) Participation in operations 4) Participation in monitoring, evaluating, improving, and developing 5) Participating in benefits in developing skills necessary for vocational training. of students 3. An experiment using a participatory management model to develop skills necessary for vocational training of students with learning disabilities found that In terms of participatory management in developing skills necessary for vocational training after the experiment, the overall level was appropriate at the highest level. and the development of skills necessary for vocational training of students with learning disabilities after the overall experiment was appropriate at the highest level.

Keywords: Development, Career skills, Students with learning disabilities

บทนำ

องค์การยูเนสโก (UNESCO) ร่วมกับรัฐบาลสหพันธรัฐเยอรมนี จัดการประชุมระดับโลกว่าด้วยการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (ESD) ในการประชุมแต่ละประเทศได้นำเสนอแผนบูรณาการเน้นย้ำว่า ESD เป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญต่อการบรรลุ SDGs ทุกเป้าหมาย (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2022) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายที่ 4 ด้านการศึกษา มุ่งเน้นสร้างหลักประกันว่าเด็กทั้งชายและหญิงสามารถเข้าถึงการศึกษาโดยไม่มีค่าใช้จ่าย เยาวชนและผู้ใหญ่สามารถเข้าถึงการฝึกอบรมทักษะอาชีพในราคาที่เหมาะสมอย่างเท่าเทียมกัน ขจัดความไม่เสมอภาคทางเพศและความเหลื่อมล้ำ ตลอดจนบรรลุการเข้าถึงการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพอย่างถ้วนหน้า (UNESCO, 2017) สอดคล้องกับพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ 10 ประกอบด้วยการศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน 1. มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2. มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง – มีคุณธรรม 3. มีงานทำ – มีอาชีพ 4. เป็นพลเมืองที่ดี โดยเฉพาะด้านที่ 3 มีงานทำ – มีอาชีพ ประกอบด้วย 1.การเลี้ยงดูลูกหลานในครอบครัว หรือการฝึกฝนอบรมในสถานศึกษาต้องมุ่งให้เด็ก และเยาวชน รักงาน สู้งาน ทำผลงานสำเร็จ 2. การฝึกฝนอบรมทั้งในหลักสูตร

และนอกหลักสูตรต้องมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนทำงานเป็นและมึงานทำในที่สุด 3. ต้องสนับสนุนผู้สำเร็จหลักสูตร มีอาชีพ มีงานทำจนสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัว

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ LD หรือ Learning Disabilities คือ ความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งในกฎหมายการศึกษาสำหรับผู้พิการของสหรัฐอเมริกาให้คำจำกัดความไว้ว่า “ความบกพร่องของกระบวนการทางจิตวิทยาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการเข้าใจ การใช้ภาษา การพูด หรือการเขียน ซึ่งแสดงออกโดย ความไม่สมบูรณ์ของความสามารถด้านการฟัง การคิดการพูด การอ่าน การเขียน การสะกดคำ และการคำนวณทางคณิตศาสตร์” แต่ไม่ครอบคลุมในกลุ่มที่เป็นผลของความพิการทางตา หู การเคลื่อนไหว ความบกพร่องทางสติปัญญา ปัญหาทางอารมณ์ หรือเกิดจากความเสียเปรียบทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม (Sirirutraykha T.,2023) ในขณะที่ประเทศไทยความบกพร่องทางการเรียนรู้ หรือแอลดี จัดเป็นผู้พิการประเภท 6 “ความพิการทางการเรียนรู้” ตามประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ประเภทและหลักเกณฑ์ ความพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2555 (Ministry of Social Development and Human Security,2012) แอลดีหรือเด็กด้อยโอกาส แบ่งออกเป็น 3 ด้านหลัก โดยมีความบกพร่องด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้าน ดังนี้ 1) ความบกพร่องทางการอ่าน (Impairment in Reading) คือเด็กที่อ่านหนังสือไม่ออกเลย หรืออ่านหนังสือได้ไม่เหมาะสมตามวัย จับใจความไม่ได้ 2) ความบกพร่องทางการเขียน (Impairment in Written Expression) คือ เด็กที่มีปัญหาในด้านการเขียนหนังสือจนทำให้ผู้อ่านไม่สามารถเข้าใจความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อได้ถูกต้องเด็กมีข้อจำกัดในการถ่ายทอดความคิดผ่านการเขียนหนังสือ 3) ความบกพร่องด้านคณิตศาสตร์ (Impairment in Mathematics) คือ เด็กมีปัญหาด้านคณิตศาสตร์ หลากหลายรูปแบบและหลายระดับความรุนแรง มีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนและตัวเลข การใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ทำให้ไม่สามารถหาคำตอบได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางคณิตศาสตร์ (Sirirutraykha T.,2023) การใช้ทักษะในชีวิตประจำวันของเด็กที่เป็นแอลดีเมื่อโตขึ้นสามารถใช้ชีวิตได้เหมือนปกติทั่วไป ถ้าได้รับการดูแลรักษาอย่างเหมาะสมสามารถเข้าสังคมกับเพื่อนได้ ประกอบอาชีพได้เหมือนทั่วไป เด็กก็สามารถค้นพบสิ่งที่ตัวเองชอบสามารถใช้ชีวิตได้อย่างไม่แตกต่างจากเด็กปกติ นำความรู้ที่ได้ไปประกอบอาชีพ แต่ในทางตรงกันข้ามเด็กที่ไม่ได้รับการดูแลรักษาการใช้ทักษะในชีวิตประจำวันก็มักไม่ประสบความสำเร็จในด้านการเรียน จึงหันไปเอาดีในด้านอื่นทดแทน เช่น ถ้าเด็กมีทักษะดีในด้านดนตรี กีฬา หรือศิลปะ แต่ผู้ปกครอง ครู ไม่สนับสนุนเด็กก็อาจหันไปหาจุดเด่นในทางลบแทน เช่น ฝ่าฝืนกฎ ระเบียบ หนีเรียน ขกต้อย ตีกัน ดิตเกม ดิตสารเสพติด เกิดปัญหาต่อตัวเองและสังคมในที่สุด (Sirirutraykha T., 2023)

ความบกพร่องและปัญหาต่าง ๆ ของเด็กด้อยโอกาสมีผลกระทบต่อเด็กในหลายเรื่อง ซึ่งจะส่งผลให้เด็กขาดความรู้และทักษะต่าง ๆ เนื่องจากมีอุปสรรคในการเรียนรู้ทำให้เด็กขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะที่เด็กควรจะได้รับตามวัยซึ่งจะส่งผลต่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในอนาคต (Rojananiti S., Thanasupawat B., & Suwannasri N., 2022) แนวทางการแก้ปัญหาเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยการพัฒนาด้านทักษะอาชีพให้กับเด็กเหล่านี้ให้มีอาชีพที่รองรับในอนาคตสามารถทำให้เด็กได้รู้สึกถึงความไม่แตกต่างจากคนอื่นในเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านเรียนรู้สามารถกลับมาเป็นเด็กที่เรียนดีขึ้น ส่งผลให้สามารถประกอบอาชีพได้เหมือนเด็กทั่วไปในอนาคต การส่งเสริมทางด้านงานวิชาการควบคู่กับการฝึกอาชีพของเด็กโดยการฝึกอาชีพจะใช้ชั่วโมงว่างเป็นการสอนเสริม เช่น การทำเหรียญโปรยทาน การแปรรูปอาหาร การประดิษฐ์ของใช้ การทำขนม ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีก้าวไกลมาก การค้นคว้าหาความรู้ได้ในอินเทอร์เน็ต (Internet) หรือยูทูบ (Youtube) สามารถค้นหาสิ่งที่ยากได้ เช่น ต้องการวัตถุดิบ หรือสิ่งประดิษฐ์ทั้งหลายก็สามารถหาตัวอย่างหรือสั่งซื้อได้โดยช่องทางออนไลน์ หลายคนที่มีผลิตสินค้าขึ้นมาแล้วขายบนช่องทางออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นช่องทาง Facebook, TikTok, Shopee, Youtube หรือช่องทางอีกหลายแหล่ง

สามารถสร้างรายได้ซึ่งหากโรงเรียนได้ฝึกวิชาชีพให้กับเด็กเบื้องต้นแล้วเด็กสามารถต่อยอดอาชีพได้หลากหลายช่องทางยิ่งเด็กรู้ว่าจะทำอะไรได้เร็วเท่าไรเด็กสามารถประสบความสำเร็จได้เร็วเท่านั้น

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการฝึกอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ให้มีความรู้ลักษณะพฤติกรรม ความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตและทำงานร่วมกับผู้อื่นในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จโดยนำแนวทางการพัฒนาของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ ของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจึงได้ดำเนินการสร้างรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการฝึกอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้โรงเรียนโสตศึกษาปานเลิศ จังหวัดลพบุรีขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

การจัดการศึกษาหรือการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กแอลดีเป็นการรับเด็กเข้ารับการศึกษ โดยไม่แบ่งแยกความบกพร่องของเด็ก หรือคัดแยกเด็กที่ด้อยกว่าเด็กส่วนใหญ่ออกจากชั้นเรียน แต่จะใช้การบริหารจัดการและวิธีการในการให้เด็กเกิดการเรียนรู้และพัฒนาการตามความต้องการจำเป็นอย่างเหมาะสมเป็นรายบุคคล เพื่อพัฒนาเด็กให้บรรลุศักยภาพสูงสุดของแต่ละคนเช่นเดียวกับ เด็กปกติในโรงเรียนทั่วไป สิ่งสำคัญของการช่วยเหลือเด็ก คือ การทำงานเป็นทีมระหว่างครูและผู้ปกครอง ครู จำเป็นต้องหมั่นพบปะพูดคุยกับคุณพ่อคุณแม่อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อติดตามและแลกเปลี่ยนข้อมูลความเป็นไปของเด็กจะได้เข้าใจถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมมือกันในการดูแลและช่วยเหลือ เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันท่วงที หากไม่มีเวลาพบปะพูดคุยอาจใช้การเขียนในสมุดการบ้าน ของเด็กเพื่อให้ผู้ปกครองรับทราบ (Rajanukul Institute., 2012) เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้สามารถฝึกทักษะอาชีพได้หลากหลายตามความสนใจและถนัด เช่น ผูกผ้า เหยียดโปยทาน แปรรูปอาหาร ประดิษฐ์ของใช้ ทำขนม ฯลฯ กรณีศึกษาการฝึกทักษะอาชีพของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้โรงเรียน ปลาคำววิทยานุสรณ์ ที่มีเด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้จำนวนถึง 40 คน จากนักเรียน 216 คน ทางผู้อำนวยการและครูค้นค้นกลยุทธ์หลากหลายในการฝึก แต่ที่ได้ผลมากที่สุดคือฝึกให้เด็กร้องหมอลำ กลอน ซึ่งผลจากการฝึกเด็กปรากฏว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้กลายเป็นกำลังสำคัญในการร้องหมอลำ ครูผู้ฝึกสอนเล่าว่า มีเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้เลย เมื่อมาฝึกการร้องหมอลำ ผลปรากฏว่า เด็กอ่านออกเขียนได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก็ดีขึ้นมาก เด็กมีความสุขในการเรียนการร้องหมอลำจนสามารถรับงานโชว์การแสดงเป็นรายได้เป็นอาชีพได้อีกด้วย (Sarakhon N., 2022)

แนวคิดและทฤษฎีในการจัดการศึกษาด้านทักษะอาชีพ

แนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ ให้น้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ในหลวงรัชกาลที่ 10 ในการสร้างพื้นฐานให้แก่เด็กเรียนและการมีงานทำมีอาชีพประกอบกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้มีวัตถุประสงค์ คือ ให้คนทุกช่วงวัยในการรับการพัฒนและเสริมสร้างสภาพที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัยโดยนักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพทั้งความรู้ ทักษะอาชีพ ทักษะชีวิต ทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานรวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรมมีจิตสาธารณะและสามารถปรับตัวร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ (Ministry of Education., 2017) ทฤษฎีการพัฒนาอาชีพของ Super (Theory of Vocational Development) เสนอหลักเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพ

ไว้ดังนี้ 1) การพัฒนาอาชีพ เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มสนใจเลือกอาชีพไปจนถึงประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคงเป็นระยะเวลานาน 2) การพัฒนาทางอาชีพเป็นขั้นตอนและมีระเบียบแบบแผน 3) บุคคลจะมองเห็นความจริงเกี่ยวกับการเลือกอาชีพมากขึ้น เมื่อมีอายุเพิ่มขึ้นนับตั้งแต่วัยรุ่นจนถึงผู้ใหญ่ 4) ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง เริ่มตั้งแต่ก่อนวัยรุ่น และเข้าใจชัดเจน เมื่อเข้าสู่วัยรุ่น 5) วิธีและอัตราการเคลื่อนไหวของแต่ละบุคคลจากระดับหนึ่งไปยังอีกระดับหนึ่งมีความสัมพันธ์กับสติปัญญา สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของบิดามารดา ความต้องการ ค่านิยม ความสนใจ ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล 6) แขนงอาชีพที่แต่ละบุคคลเลือกเกี่ยวกับความสนใจ ค่านิยม และความต้องการเลียนแบบบิดามารดา หรือสังคมที่อาศัยอยู่ระดับคุณภาพของการศึกษา 7) ความพอใจในงานและชีวิตขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของความสามารถความสนใจ ค่านิยม และบุคลิกภาพในงานอาชีพ 8) บุคคลจะเลียนแบบจากบิดามารดาโดยทางอ้อม ซึ่งมีบทบาทต่อการเลือกอาชีพด้วย 9) การพัฒนาทางอาชีพดำเนินไปตลอดเวลา 10) คุณสมบัติของบุคคลหนึ่งอาจจะเหมาะสมกับอาชีพหนึ่ง (Super, 1957) ทักษะอาชีพ คือ เป็นการดำเนินการเพิ่มเติมจากการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กสู่อาชีพ โดยโรงเรียนอาจจะจัดสอนการเสริมทักษะอาชีพในหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียนได้รับการฝึกทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ เห็นคุณค่าของอาชีพสุจริตและเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ การดำเนินการต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา รวมทั้งบุคลากรที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา เพื่อระดมความคิดและประสบการณ์มาใช้ในการกำหนดหลักสูตรและพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสอดคล้อง เหมาะสมกับ ความถนัดของนักเรียน ความพร้อมของสถานศึกษา ความต้องการของตลาดงานและแนวโน้ม ลักษณะงานในอนาคต การพิจารณาเลือกจัดเสริมทักษะอาชีพในหลักสูตรสถานศึกษา (Ministry of Education., 2018) ทักษะอาชีพ เป็นหนึ่งในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง แนวคิดและหลักการของทักษะนี้ เน้นที่ทักษะในการให้บุคคลสามารถวิเคราะห์ตนเองเลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการของตนเอง พินิจพิเคราะห์ อาชีพที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของบุคคล สิ่งแวดล้อม ค่านิยม และภูมิหลังของบุคคลนั้น ดังนั้น หาก บุคคลมีทักษะอาชีพที่เหมาะสม บุคคลนั้นจะมีความพึงพอใจ มีความมั่นคง และประสบความสำเร็จในการดำรงชีพในอนาคต ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า ทักษะอาชีพและการดำรงชีพของบุคคลจะได้รับอิทธิพลจากพันธุกรรมของบุคคลนั้นส่วนหนึ่ง ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ส่วนหนึ่ง ภูมิหลังครอบครัว และอิทธิพลจากการประกอบอาชีพของบิดามารดาอีกส่วนหนึ่ง (Koolnaphadol P., I-nang P., Yu-iam S., & Suwannapho P., 2019)

ทักษะที่จำเป็น หมายถึง ความสามารถเฉพาะของบุคคลในการใช้ทักษะต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในเรื่องของความฉลาด ความสามารถทางอารมณ์ ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นทักษะที่ช่วยให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น และสามารถทำงานประกอบอาชีพให้ก้าวหน้าได้ (Chalothorn Chotikeeratiwet and Wanlapa Areerat., 2017, 47) ซึ่งทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในยุคใหม่ยังจำเป็นต้องมี “ประสบการณ์” นำทางมาด้วยเนื่องจากองค์กรส่วนใหญ่ของไทยยังคงมุ่งเป้าพิจารณาเรื่องประสบการณ์ก่อนการตัดสินใจ “ศักยภาพ” ของผู้สมัครจนอาจกล่าวได้ว่า “เก่งมาจากไหน ก็อาจพ่ายประสบการณ์” โดยทักษะที่องค์กรในยุคดิจิทัลต้องการจากผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ทักษะในการสื่อสาร (Communication Skill) ในยุคดิจิทัลทุกคนมีอิสระในการสื่อสารแต่สิ่งที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทักษะการใช้เครื่องมือ คือ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง แม่นยำและเหมาะสมกับสถานการณ์ จึงจะนำไปสู่ผลลัพธ์การทำงานที่ดีตามไปด้วย ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ (Critical Thinking Skill) ในยุคที่ข้อมูลไหลบ่า คนทำงานยุคใหม่จำเป็นต้องมีทักษะในการจัดระเบียบ วิเคราะห์ และนำข้อมูลจำนวนมากใช้ประโยชน์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ด้วยตัวเอง ทักษะในการ

จัดการกับการเปลี่ยนแปลง (Change Management Skill) ทักษะในการทำความเข้าใจความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและสามารถจัดการการทำงาน และความคิดท่ามกลางกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะในการบริหารคน (People Management Skill) การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล นอกจากการบริหารจัดการทรัพยากรเทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุดแล้ว จำเป็นต้องมีทักษะในการบริหารจัดการ “คน” ให้เหมาะสมกับ “งาน” ควบคู่กัน เพื่อนำไปสู่การทำงานที่ดี ไม่ซ้ำซ้อน และเอื้อให้ผู้ปฏิบัติงานมีความสุขกับการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดี ในภาพรวมขององค์กรอีกด้วย (Robert Walters, 2023)

การจัดการเรียนการสอนเสริมทักษะอาชีพในโรงเรียนสามารถดำเนินการได้ใน 4 ลักษณะ คือ 1) จัดในรายวิชาพื้นฐาน รายวิชาพื้นฐานมี รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ศิลปะ 2) จัดในรายวิชาเพิ่มเติม จัดการเรียนรู้อีกเกี่ยวกับอาชีพ ซึ่งสถานศึกษาสามารถพิจารณาเปิดสอนรายวิชาเพิ่มเติมได้ตามความพร้อมตามจุดเน้นของสถานศึกษาและเกณฑ์การจบหลักสูตร และ 3) กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยกิจกรรมชุมนุมหรือชมรม สถานศึกษายังสามารถจัดนอกโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาได้ซึ่งสถานศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนวิชาชีพในรูปแบบของกลุ่มสนใจ เป็นการจัดนอกเวลาเรียนปกติในวันหยุดราชการหรือปิดภาคการศึกษา 4) โครงการอาชีพเป็นเครื่องมือและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในการสอนกระบวนการทำงาน และวางรากฐานทักษะทางอาชีพแก่นักเรียนทั้งอาชีพที่มีลักษณะเป็นงานผลิต และ/หรืองานบริการ รวมถึงการปลูกฝังเจตคติที่ดีในการประกอบอาชีพแก่นักเรียน มีครูเป็นที่ปรึกษาการปฏิบัติโครงการอาชีพ ซึ่งโครงการอาชีพอาจจัดทำโดยการรวมกลุ่มนักเรียนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันได้ ในหนึ่งห้องเรียนอาจมีโครงการอาชีพแตกต่างกันได้ตามความถนัด (Boonthongkaew S., 2020)

Best Practice กับทฤษฎีการเรียนรู้ของ Thorndike

Edward Lee Thorndike (พ.ศ. 2417-2492) เป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกันผู้ค้นพบทฤษฎี ความต่อเนื่อง (Connectionism) ทฤษฎีนี้ มีความเชื่อว่า การเรียนรู้เกิดจากการลองผิดลองถูก เช่น เมื่อให้ผู้เรียนทำกิจกรรมอะไรอย่างหนึ่งซึ่งไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นมาก่อน ผู้เรียนจะทำแบบลองผิดลองถูกเพื่อเลือกที่จริงทั้งที่เท็จ จนกระทั่งจับได้ว่าควรทำอย่างไรจึงจะถูกต้องและรวดเร็วก็จะเลือกทำด้วยวิธีนั้นในครั้งต่อไป (Gray, P., 2011) นั่นคือ ผู้เรียนได้สร้าง Best Practice ในการทำงานของตนเอง ซึ่ง Best Practice ของผู้เรียนแต่ละคนอาจจะเหมือนหรือไม่เหมือนกันก็ได้เพราะเป็นข้อสรุปวิธีการทำงานที่ต่างคนต่างค้นพบตามแนวทางของตนเอง เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับกัน จึงจะรู้ว่าวิธีการของใครดีที่สุดในประเทศไทยแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) เริ่มเข้ามาใน พ.ศ. 2546 พร้อม ๆ กับโครงการ “โรงเรียนในฝัน” ที่มุ่งให้เกิดการปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน ยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ทั้งระบบให้ทันสมัย เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ คิดเป็น มีทักษะชีวิต มีความเป็นไทย และมั่นใจในตนเอง แนวคิดพื้นฐานที่มีส่วนสำคัญในการนำแนวคิด เรื่อง Best Practices มาใช้พัฒนางาน ประกอบด้วย 1) ความต้องการในการแสวงหาข้อมูลหรือความรู้เพื่อ นำสู่การพัฒนางานให้เกิดประโยชน์สูงสุดหรือการนำความรู้ไปใช้เพื่อการสร้างประโยชน์ (Knowledge Application) 2) ความเชื่อว่าความรู้หรือแหล่งข้อมูลไม่มีเฉพาะในเอกสาร ในตำรา หรือจากการเรียนรู้ตามรูปแบบเดิม เช่น การอบรมโดยฟังจากวิทยากรเท่านั้น หากแต่ข้อมูลหรือความรู้อยู่ในตัวบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการทำงานหรือการใช้ชีวิต หรือในองค์กรที่ปฏิบัติงานที่ประสบผลสำเร็จ (Knowledge Generation) 3) ความเชื่อในวิธีการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการจัดการกับความรู้ (Knowledge Management หรือ Knowledge Integration) มีผู้นำเสนอ Best Practices ที่น่าสนใจ โดยจัดให้มีการประกวด Best practice ทั้งในส่วนของ ผู้บริหารสถานศึกษา

ครู และนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดกระแสการสร้างแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศในวงการการศึกษาไทยกระทั่งทุกวันนี้ (Phromrat N., 2021)

Srisawat Y. (2020) นำ Best Practice ของครูสอนกิจกรรมแนะแนว ทำผลงานประยกต้วสู่รั้ว บ.ร.ว. สานต่อศาสตร์พระราชา สู่การพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะอาชีพของเด็ก LD โรงเรียน บ่อไร่วิทยาคม ที่นักเรียนมีปัญหาเรื่องการปรับตัว เช่น เข้ากับเพื่อนไม่ได้ ไม่กล้าแสดงออก เรียนไม่ทันเพื่อน นักเรียนประสบปัญหาออกกลางคัน โดยจัดตั้งกิจกรรมศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อเสริมทักษะ อาชีพ เช่น สหกรณ์เห็ดเงินล้าน กิจกรรมผลิตก้อนเห็ดสด แปรรูปอาหาร ขนมอบ ผลประสบความสำเร็จลด ปัญหาเด็กออกกลางคัน นักเรียน LD อยู่กับเพื่อนได้อย่างมีความสุข เด็กเห็นคุณค่าของตนเอง มีรายได้ระหว่าง เรียน

บทสรุป

เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ เมื่อโตขึ้นสามารถใช้ชีวิตได้เหมือนคนปกติทั่วไป ถ้าได้รับการดูแลรักษาอย่างเหมาะสม สามารถเข้าสังคมกับเพื่อนได้ ประกอบอาชีพได้เหมือนทั่วไป การพัฒนาทักษะ อาชีพให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เป็นการช่วยให้เด็กมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีกว้างไกลไปได้ทั่วโลก อาชีพก็เพิ่มมากขึ้น การติดต่อสื่อสารก็ รวดเร็วทันใจ ปัญหาส่วนใหญ่ของเด็กคือขาดการยอมรับ ตัวเด็กคิดว่าตัวเองด้อยกว่าคนอื่น อาจจะเนื่องด้วย สภาพแวดล้อมหรือวิธีปฏิบัติต่อคนอื่นที่ส่งผลต่อตัวเด็ก เราไม่สามารถห้ามวิธีการปฏิบัติของคนอื่นที่มีต่อเด็กได้ แต่เราสามารถสร้างให้เด็กมีความภูมิใจต่อตัวเองได้โดยเริ่มจากโรงเรียนผ่านความร่วมมือของผู้ปกครอง และเพื่อน ร่วมชั้นเรียน การพัฒนาทักษะสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้สิ่งเหล่านี้มีคุณค่าในด้านแก้ปัญหา เพราะ เด็กเหล่านี้มีภาพลบต่อตนเอง มองว่าตนเองแตกต่างจากเพื่อน เรียนหนังสือไม่ได้ เป็นคนโง่ มีปมด้อย เป็นการสร้างความมั่นใจต่อตัวเด็กว่าพวกเขาเหมือนคนอื่นมีความสามารถเหมือนกัน ช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาความรู้และอยู่ ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากการศึกษาการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการฝึกอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการ เรียนรู้ มีการดำเนินงานร่วมกันของภาคี 4 ฝ่าย ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และสถานประกอบการ หรือชุมชน/หน่วยงานอื่น โดยมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตามและประเมินผลร่วมปรับปรุง และพัฒนา และร่วมรับผลประโยชน์ในการดำเนินการควบคู่ไปกับการ พัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการฝึกอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ สำหรับโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีการดำเนินงานส่งเสริมการมีงานทำให้กับนักเรียน ควรนำรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนา ทักษะที่จำเป็นต่อการฝึกอาชีพของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ไปเทียบเคียงและปรับใช้ ให้สอดคล้อง เหมาะสม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ให้บรรลุเป้าหมาย

เอกสารอ้างอิง

- Boonthongkaew S. (2020). Development of a school administration model for developing career skills of students in schools under suratthani primary educational service area office 2. (Master of Education Thesis). Suratthani Rajabhat University, Faculty of Education, Program in Educational Administration. (In Thai)
- Centre for SDG Research and Support: SDG Move. (2022). UNESCO World Conference on Education for Sustainable Development: ESD Retrieved 2023, August 2, from

- <https://www.sdgmove.com/2021/06/16/berlin-eclaration-on-education-for-sustainable-development-unesco/>.
- Chalothorn Chotikeeratiwet and Wanlapa Areerat. (2017). The need for developing soft skills for teachers' learning management. In educational institutions under the Secondary Educational Service Area Office, Area 25. Khon Kaen University Research Journal Graduate edition. Major: Humanities and Social Sciences, Year 5, Issue 1.
- Gray, P. (2011). Psychology (6th ed.) New York: Worth Publishers.
- Koolnaphadol P., Inang P., Yu-iam S., & Suwannapho P. (2019). The development of career and living skill for learning in the 21st century through the psychological self empowerment process. Srinakharinwirot Academic Journal of Education. 20 : 15 - 27. (in Thai)
- Ministry of Education. (2017). Thailand education scheme 2017-2036. Bangkok: Prigwhan Graphic Company Limited. (in Thai)
- Ministry of Education. (2018). Guidelines for enhancing skills and creating professional experience for students. Bangkok : Office of Academic and Educational Standards. (in Thai)
- Ministry of Social Development and Human Security. (2012). Ministry of Social Development and Human Security on the categories of people with disabilities. Vol. 129, Pt. 119
- Napier, Mark, 1798-1879. (1834). Memoirs of John Napier of Merchiston : his lineage, life, and times, with a history of the invention of logarithms. W. Blackwood.
- Phromrat N. (2021). System and mechanism for managing learning support: Providing support services for communication studies in Chiang Mai University. Chiang Mai University.
- Rajanukul Institute. (2012). Children with LD : A guide for teachers. Bangkok: Beyond Publishing.
- Robert Walters. (2023). "Being good" at work in the modern era is not enough, [online] Source : <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/860638?fbclid=IwAR2aQQ8yDID9Halah1vSetGhsylACZ6twOlyqDae7jzZEIlg63XJvyBY> .[2023, May 6]
- Rojananiti S., Thanasupawat B., & Suwannasri N. (2022). Learning management for LD children in regular schools. Valaya Alongkorn Review(Humanities and Social Science), 12(2), 260-275. (in Thai)
- Royal Thai Government Gazette. (2009). Ministry of education announcement for the categories of people with disabilities. Vol. 126, Pt. 80 Gnor (Special Issue), 8 June B.E. 2552 (A.D. 2009), p.45. (in Thai)
- Sarakhan N. (2017). Solving problems for students with learning disabilities Amnat Charoen Primary Educational Service Area. Faculty of Education Roi Et Rajabhat University. Kalasin : Kalasin Printing. (in Thai)
- Sarakhan N. (2022). How to deal the L.D. students. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(2), 409-418. (in Thai)
- Sirirutraykha T. (2023). LD... learning disabilities. Retrieved 2023, August 2, from <https://www.happyhomeclinic.com/>.

- Srisawat Y. (2020). Best Practice Learning Disabilities For carrier skills for L.D. Boraiwittayakom School. Boraiwittayakom : Trat. (in Thai)
- Suwannakorn J. (2015). Paradigm of guidance activity to enhance using life and career skills for high school students. Silpakorn Educational Research Journal. 8(2), 176-191. (in Thai)
- Super, D. E. (1957). Career pattern as a basic for vocational. New York: Harper and Brothers.
- UNESCO. (2017). *Education for Sustainable Development Goals: Learning Objectives*. Paris: UNESCO.